

MEDIACJA I POLUBOWNE ROZWIĄZYWANIE SPORÓW

INFORMATOR

Zalety i wady

Zasady mediacji

Jak sprawa trafia do mediacji

Przebieg postępowania

Edukacja prawna realizowana jest na zlecenie Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej ze środków pochodzących z dotacji celowej przekazanej z budżetu państwa zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r.

Drodzy czytelnicy!

Niniejszy artykuł podejmuje problematykę mediacji jako instrumentu rozwiązywania sporów rodzinnych. Systematyczne wprowadzanie mediacji do polskiej rzeczywistości prawnej jest realizacją postulatu przystosowywania wymiaru sprawiedliwości do współczesnych przeobrażeń cywilizacyjnych. Coraz więcej rodzin decyduje się na skorzystanie z mediacji przed rozpoczęciem lub bez rozpoczynania postępowania sądowego, jak również coraz więcej spraw kierowanych jest do mediacji z sądów.

Z poważaniem,

Redakcja Kwartalnego Biuletynu Edukacji Prawnej

Mediacja to metoda wypracowywania porozumienia w sytuacji konfliktu lub sporu, w której uczestnicy na równych prawach poszukują najlepszego rozwiązania. Jest dobrowolna, nieformalna i poufna.

Prowadzący ją mediator jest osobą bezstronną. Mediacja pozwala uniknąć, często stresującego i kosztownego, procesu sądowego. Może być prowadzona w sprawach małżeńskich, rodzinnych, sąsiedzkich, konsumenckich, majątkowych, gospodarczych i innych. Oczywiście, aby była skuteczna, obie strony sporu muszą w niej uczestniczyć i obie strony muszą finałowe ustalenia uznać za satysfakcjonujące.

WADY I ZALETY

Mediacja nie zawsze jest jednak adekwatnym sposobem na rozwiązanie sporu. Nie jest ona dopuszczalna w np. w sytuacji o ustalenie ojcostwa oraz sytuacji, gdy w rodzinie występuje przemoc czy problem uzależnień. W przypadku, gdy strony samodzielnie decydują się na mediację, dyskryminujący dla jednej ze stron może być wybór mediatora, np. gdy jedna z nich ma słabsze wykształcenie. Mankamentem jest również niska świadomość stron na temat mediacji i często panujące błędne przekonanie, że mediacja to strata czasu a zawarte porozumienie nie będzie obowiązywać.

Wśród zalet mediacji wymienia się: niższe koszty, oszczędność czasu, uregulowanie problematycznych kwestii zgodnie z wolą stron w drodze ustępstw, brak angażowania rodziny i przyjaciół, którzy w postępowaniu sądowym obligatoryjnie wzywani będą jako świadkowie. **Mediacja** w przeciwieństwie do postępowania sądowego neutralizuje konflikt i pozwala zaoszczędzić wiele nerwów i stresu.

JAKIE SĄ PODSTAWOWE ZASADY MEDIACJI?

- dobrowolność (na mediację muszą zgodzić się wszystkie strony biorące w niej udział),
- autonomia stron (strony same decydują o sposobie rozwiązania sporu),
- poufność postępowania (Mediator jest zobowiązany do zachowania w tajemnicy faktów, o których dowiedział się w związku z prowadzeniem mediacji (o ile strony nie zwolnią go z tego obowiązku). Nie może być

również świadkiem co do faktów, o których dowiedział się w związku z prowadzeniem mediacji (chyba, że strony zwolnią go z tego obowiązku).

- akceptowalność zasad mediacji (strony powinny zaakceptować osobę mediatora oraz zasady i reguły mediacji),
- bezstronność mediatora (mediator nie może opowiadać się po żadnej ze stron i w równym stopniu powinien angażować się w pomoc dla każdej z nich),
- neutralność pracy mediatora (mediator szuka rozwiązania sporu, które będzie do zaakceptowania przez każdą ze stron, umożliwiając im przy jego wsparciu samodzielne wypracowanie propozycji),
- szybkość postępowania.

W JAKICH SPRAWACH POMAGA MEDIATOR?

Mediator pomaga w następujących sprawach:

- prawa małżeńskiego – rozpoczęcie oraz kontynuacja małżeństwa nie wymagają zazwyczaj pomocy mediacyjnej, natomiast odnośnie ustania małżeństwa, czyli przy sprawach o rozwód, mediacje mogą znacznie usprawnić postępowanie sądowe;
- obowiązku alimentacyjnego – kwestią sporną jest zwykle zasadność płacenia alimentów, wysokość świadczenia alimentacyjnego oraz potrzeba zasądzenia alimentów w opiece naprzemiennej; na drodze mediacji zwiększa się szansa uzyskania kompromisu;
- władzy rodzicielskiej – jej ustanowienia, ograniczenia, zawieszenia lub pozbawienia, zależnie od roszczeń strony składającej pozew; zobowiązanie jednego z rodziców lub obojga rodziców do określonego postępowania również może być celem spotkań mediacyjnych.

Sprawy inne niż rozwodowe, w których mediacje pozwalają na zażegnanie określonych sporów to również obszar działania mediatorów, którzy pozostają neutralni oraz bezstronni.

JAK SPRAWA TRAFIA DO MEDIACJI?

- Mediacja może być prowadzona przed wniesieniem sprawy do sądu albo po wszczęciu postępowania - na podstawie postanowienia sądu.
- W każdym wypadku warunkiem prowadzenia mediacji jest zgoda stron.
- Każda ze stron może złożyć wniosek o przeprowadzenie mediacji na każdym etapie postępowania sądowego.

- Sąd dostrzegając potrzebę przeprowadzenia mediacji nakłania strony do przystąpienia do mediacji.

KTO DECYDUJE O WYBORZE MEDIATORA?

Mediatora wspólnie wybierają strony albo sąd wyznacza mediatora. Jeżeli strony nie dokonały wyboru osoby mediatora, sąd, kierując strony do mediacji, wyznacza mediatora mającego odpowiednią wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji w sprawach danego rodzaju, biorąc pod uwagę w pierwszej kolejności stałych mediatorów (art. 1839 § 1 kpc).

PRZEBIEG POSTĘPOWANIA

Mediator kontaktuje się ze stronami w celu ustalenia terminu i miejsca posiedzenia. Następnie prosi strony o zajęcie stanowiska w sprawie. Z posiedzenia sporządza protokół i ew. ugodę, jeżeli doszło do jej zawarcia, po czym przekazuje ją do zatwierdzenia do sądu i doręcza odpisy stronom. Sąd weryfikuje, czy uгода nie jest sprzeczna z prawem lub z zasadami współżycia społecznego, nie zmierza do obejścia prawa, jest zrozumiała i czy nie zawiera sprzeczności. W niektórych sprawach takich jak np. alimenty możliwe jest na wniosek wierzyciela nadanie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego, który umożliwia prowadzenie egzekucji w innym kraju członkowskim UE.

W jaki sposób może zakończyć się mediacja?

- Mediacja może zakończyć się zawarciem wspólnie wypracowanej ugody albo jej brakiem.
- Mediator jest zobowiązany do sporządzenia i przedstawienia policji, prokuratorowi lub sądowi sprawozdania z przebiegu i wyników postępowania mediacyjnego z dołączoną do niego ugodą, jeśli została zawarta.
- Sprawozdanie zawiera informacje o miejscach, liczbie i terminach spotkań, wskazanie osób biorących udział w postępowaniu, a także informację, czy została zawarta uгода.
- Do sprawozdania załącza się ugodę podpisaną przez oskarżonego, pokrzywdzonego i mediatora, jeżeli została zawarta.
- Treścią ugody może być np. przeproszenie pokrzywdzonego, uzgodnienia, co do naprawienia szkody, zadośćuczynienia krzywdzie.
- Uгода mediacyjna zawarta w sprawie z oskarżenia publicznego jest dokumentem zawierającym zgodne deklaracje stron, co do sposobu

zakończenia sprawy. Nie ma ona mocy prawnej, stąd też w sprawie takiej musi zostać wydany wyrok.

- Brak zawarcia ugody nie rodzi dla stron żadnych konsekwencji prawnych.

Jakie skutki wywołuje ugoda mediacyjna?

- Zawarta w wyniku mediacji ugoda w sprawie z oskarżenia publicznego nie kończy postępowania karnego.

- Prokurator podejmując decyzję o skierowaniu sprawy do sądu, jak również sąd wymierzając karę, powinni wziąć pod uwagę pozytywny wynik przeprowadzonej mediacji.

- Treść ugody mediacyjnej sąd bierze jednak pod uwagę przy rozstrzygnięciu sprawy karnej, co może skutkować dla sprawcy:

- nadzwyczajnym złagodzeniem kary;

- odstąpieniem od wymierzenia kary, a nawet od obligatoryjnego orzeczenia środka karnego we wszystkich wskazanych w ustawie przypadkach;

- uwzględnieniem wniosku oskarżonego o dobrowolne poddanie się karze;

- uznaniem faktu zawarcia ugody jako okoliczności łagodzącej przy wymiarze kary.

- W sprawach z oskarżenia prywatnego mediacja może być alternatywą obowiązkowego posiedzenia pojednawczego prowadzonego przez sąd.

- Sąd lub referendarz sądowy nadaje na żądanie osoby uprawnionej klauzulę wykonalności ugodzie zawartej w wyniku mediacji podlegającej wykonaniu w drodze egzekucji.

- W sprawach z oskarżenia prywatnego mediacja może być alternatywą obowiązkowego posiedzenia pojednawczego prowadzonego przez sąd.

W razie pojednania się stron w drodze mediacji postępowanie w takim wypadku umarza się.

NIEODPŁATNA POMOC PRAWNA I OBYWATELSKA

Potrzebujesz porady prawnej lub obywatelskiej ? Na terenie Dąbrowy Górniczej nieprzerwanie działają punkty Nieodpłatnej pomocy prawnej i Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego. Potrzebujesz pilnie porady umów się na rozmowę za pośrednictwem Urzędu Miasta tel :

32/262 61 43

w godzinach pracy urzędu.

